

POSTANOWIENIE

27 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Trzebiatowski

na posiedzeniu niejawnym 27 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa G. K. i A. K.

przeciwko [...] spółce akcyjnej

w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej [...] spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 3 marca 2023 r., I ACa 193/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od [...] Spółce Akcyjnej w W. na rzecz G. K. i A. K. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia stronie pozwanej odpisu niniejszego postanowienia.**

(M.K.)

UZASADNIENIE

Pozwany [...] S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 3 marca 2023 r. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jak zaznaczono, skarżący oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko na jednej spośród wyżej wymienionych przesłanek, tj. pierwszej z nich.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc problem pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), jak też w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (postanowienia SN: z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13 oraz z 3 lutego 2012 r., I UK 271/11). Konieczne jest przy tym przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, lecz także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 oraz z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Przedstawioną problematykę skarżący ujął w pytaniach: „Od jakiego dnia należy naliczać odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot zasądzonych na rzecz kredytobiorcy-konsumenta w ramach zwrotu nienależnego świadczenia, w przypadku ustalenia przez sąd, że umowa nie może być dalej wykonywana wobec usunięcia z umowy klauzul uznanych za abuzywne oraz decyzji konsumenta co do braku woli uzupełnienia umowy?; Czy obowiązek pouczenia konsumenta przez Sąd powszechny, w razie stwierdzenia wystąpienia w umowie postanowień o charakterze abuzywnym, o możliwych skutkach uznania postanowień umownych za niedozwolone, w tym stwierdzenia bezskuteczności (nieważności) umowy w całości musi być realizowany przez sąd powszechny poprzez: I. Zapoznanie konsumenta z rodzajami możliwych roszczeń banku będącego kredytodawcą, w tym co do roszczenia o zwrot wypłaconego kapitału kredytu oraz wynagrodzenia za korzystanie z kapitału, względnie - o zwrot kosztów obsługi kredytu lub roszczenia o waloryzację sądową wypłaconego kapitału; II. Poinformowanie konsumenta co do szacunkowej wysokości takich roszczeń (np. w drodze zobowiązania pozwanego banku-kredytodawcy do przedłożenia stosownych wyliczeń); III. Odebranie od konsumenta, będącego stroną umowy w dacie wyrokowania, oświadczenia co do woli skorzystania lub rezygnacji z ochrony związanej z abuzywnością klauzul umownych oraz stanowiska co do uznania umowy w całości za bezskuteczną (nieważną), jeżeli na skutek wyeliminowania z niej powyżej wymienionych postanowień nie może być ona w dalszym ciągu wykonywana?”.

Przedstawiona przez skarżącego problematyka nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, a przepisy jej dotyczące były przedmiotem wykładni Trybunału Sprawiedliwości UE oraz Sądu Najwyższego. Problemy sformułowane przez skarżącego obecnie można zatem uznać za wyjaśnione.

Sąd Najwyższy wyjaśnił już, od jakiej chwili uzasadnione jest rozpoczęcie naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego z tytułu nienależnego świadczenia wynikającego z nieważności umowy kredytu na skutek abuzywności klauzul indeksacyjnych, oraz niezbędne jest wyrażenie przez konsumenta zgody na taką nieważność, po uprzednim pouczeniu konsumenta o skutkach takiej nieważności. W szczególności w wyroku z 3 grudnia

2024 r. (II CKSP 1803/22) Sąd Najwyższy przypomniał, że z aktualnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, iż możliwość żądania odsetek za opóźnienie powinna wiązać się z żądaniem przez konsumenta zwrotu kwot zapłaconych w wykonaniu nieważnej umowy i upływem terminu do zapłaty (wyrok TSUE z 14 grudnia 2023 r. w sprawie C-28/22, WE i in. przeciwko Getin Noble Bank (Termin przedawnienia roszczeń restytucyjnych), pkt 71-72 i 85-87, ECLI:EU:C:2023:992, oraz postanowienie TSUE z 8 maja 2024 r. w sprawie C-424/22, WN przeciwko Santander Bank Polska, pkt 37, ECLI:EU:C:2024:398). Sąd Najwyższy wyjaśnił też, że nic innego nie wynika z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21. W szczególności nie wynika z niej, że możliwość wystąpienia przez konsumenta z takim żądaniem zależy od prawomocnego stwierdzenia nieważności albo złożenia przez niego „sformalizowanego” oświadczenia. Przekonuje o tym orzecznictwo Trybunału (wyrok TSUE z 7 grudnia 2023 r. w sprawie C-140/22, SM i in. przeciwko mBank (Oświadczenie konsumenta), pkt 56-61 i 65, ECLI:EU:C:2023:965), gdzie wskazano, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż w kontekście uznania nieważności w całości umowy kredytu hipotecznego zawartej z konsumentem przez instytucję bankową ze względu na to, iż umowa ta zawiera nieuczciwy warunek, bez którego nie może ona dalej obowiązywać, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależnione od złożenia przez konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego warunku, że jest świadomy, iż nieważność takiego warunku pociąga za sobą nieważność wspomnianej umowy, i konsekwencji tego uznania nieważności, i że wyraża zgodę na uznanie tej umowy za nieważną; (por. też postanowienie TSUE z 3 maja 2024 r. w sprawie C-348/23, KCB i in. przeciwko BNP Paribas Bank Polska S.A., pkt 35 i teza, ECLI:EU:C:2024:386). W w/w uchwale Sądu Najwyższego wskazano, że kredytodawca może żądać zwrotu swego świadczenia jako nienależnego dopiero od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna. Chwilą tą jest odmowa potwierdzenia przez konsumenta klauzuli abuzywnej (bez której umowa nie może obowiązywać) albo upływ rozsądnego terminu do jej potwierdzenia, przy

czym wystąpienie przez konsumenta – choćby pozasądowo – z żądaniem restytucyjnym zakładającym trwałą bezskuteczność (nieważność) całej umowy, może być uznane za dorozumianą odmowę potwierdzenia klauzuli i akceptację konsekwencji upadku umowy, prowadzącą do jej trwałej bezskuteczności (nieważności). Wprawdzie zastrzeżono, że taka ocena jest uzasadniona wtedy, gdy owemu żądaniu towarzyszy wyraźne oświadczenie konsumenta, potwierdzające otrzymanie wyczerpującej informacji, jednakże nie oznaczało to, iż chodzi tu o jakieś „sformalizowane” oświadczenie przed sądem. Wymaganiu temu czyniłoby zadość również proste oświadczenie, także pozasądowe, że konsument jest świadomy konsekwencji upadku umowy i to nawet – za czym przemawia zasada *volenti non fit iniuria* czy też akceptacja dla reguły działania na własne ryzyko – przy założeniu, iż oświadczenie to nie odpowiada rzeczywistości. Zważywszy ponadto, że w świetle aktualnego orzecznictwa powołanie się przez konsumenta na nieważność umowy kredytu indeksowanego jest dlań w praktyce niemal zawsze korzystne (choćby ze względu na brak obowiązku zapłaty bankowi jakiegokolwiek innego świadczenia niż zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania umowy kredytu oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wezwania do zapłaty (wyrok TSUE z 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-520/21, Arkadiusz Szcześniak przeciwko Bank M. SA (Skutki uznania umowy za nieważną), pkt 78-82, 84 i teza, ECLI:EU:C:2023:478, oraz postanowienia TSUE: z 11 grudnia 2023 r. w sprawie C-756/22, Bank Millennium S.A. przeciwko ES i in., pkt 29 i teza, ECLI:EU:C:2023:978, i z 12 stycznia 2024 r. w sprawie C-488/23, mBank S.A. przeciwko KŁ i in. (Naniowski), pkt 24-25 i teza, ECLI:EU:C:2024:45), a tym samym ryzyko związane z błędną oceną tej kwestii i ewentualnymi próbami uchylecia się od skutków błędnej decyzji jest dla konsumenta znikome, można przyjąć co najmniej domniemanie, iż, żądając zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie takiej nieważnej umowy, kredytobiorca-konsument dysponuje informacjami niezbędnymi dla oceny swej decyzji. Oznacza to, przynajmniej co do zasady, że już samo wystąpienie przez konsumenta – choćby pozasądowo – z żądaniem restytucyjnym zakładającym trwałą bezskuteczność (nieważność) całej umowy, stanowi dorozumianą odmowę potwierdzenia klauzuli i akceptację konsekwencji

upadku umowy, prowadząc do jej trwałej bezskuteczności (nieważności) (postanowienie SN z 15 kwietnia 2025 r., I CSK 1271/24).

Natomiast, odnosząc się do problematyki obowiązków informacyjnych banków, w orzecznictwie uznano, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, iż ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca, oraz odebranie od strony oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że została ona poinformowana o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjęła do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, a przeznaczonej na nabycie nieruchomości stanowiącej z reguły dorobek życia przeciętnego konsumenta, mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymaga szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat (wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, nr 2, poz. 7).

Mając powyższe na uwadze, nie można przyjąć, że w tej sprawie przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została wykazana w sposób właściwy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

(M.K.)

[a.]